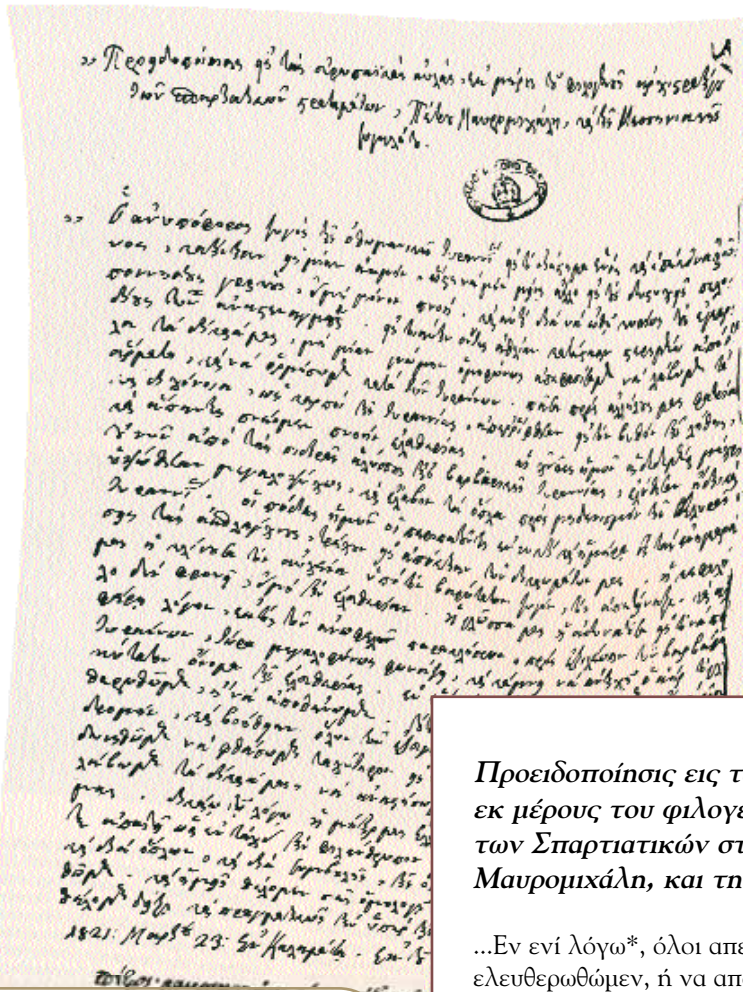

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΑΥΛΕΣ

Ο Πετρόμπεης (Πέτρος) Μαυρομιχάλης.

Η ιστορική προκήρυξη της 23ης Μαρτίου 1821.

Προειδοποιίσεις εις τας ευρωπαϊκάς αυλάς, εκ μέρους του φιλογενούς αρχιστρατήγου των Σπαρτιατικών στρατευμάτων, Πέτρου Μαυρομιχάλη, και της Μεσσηνιακής Συγκλήτου*

...Εν ενί λόγω*, όλοι απεφασίσαμεν ή να ελευθερωθώμεν, ή να αποθάνωμεν. Τούτου ένεκεν προσκαλούμεν επιπόνως την συνδρομήν και βοήθειαν όλων των εξευγενισμένων ευρωπαϊκών γενών, ώστε να δυνηθώμεν* να φθάσωμεν ταχύτερον εις τον ιερόν και δίκαιον σκοπόν μας και να λάβωμεν τα δικάια μας, να αναστήσωμεν το τεταλαιπωρημένον ελληνικόν γένος μας. Δικαίω τω λόγω* η μήτηρ μας Ελλάς, εκ της οποίας και υμείς εφωτίσθητε, απαιτεί ως εν τάχει την φιλάνθρωπον συνδρομήν σας, και δια χρημάτων και δια όπλων, και δια συμβουλής...1821: Μαρτίου 23 εν Καλαμάτα.

- * Εν ενί λόγω = με μια λέξη.
- * να δυνηθώμεν = να μπορέσουμε.
- * Δικαίω τω λόγω = δικαίως.

Ιστορία Ελληνικού Έθνους (ΙΕΕ), τόμος ΙΑ΄, σ. 90, Αθήνα 1970-1978.

- Κοιτάξε τι βρήκα σ' ένα βιβλίο!
- Τι; Τι;
- Τη δημοσίευση της προκήρυξης της Ελληνικής Επανάστασης!
- Α! Ναι; Μα, εδώ, Μαρία, γράφει πως η Επανάσταση ξεκίνησε στις 23 Μαρτίου του 1821.
- Και εγώ νόμιζα ότι όλα άρχισαν στο μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, στις 25 Μαρτίου. Για δείτε έφερα και την καρτ-ποστάλ που αγόρασα από την Εθνική Πινακοθήκη με τον όρκο των αγωνιστών.

-Εγώ λέω, παιδιά, να διαβάσουμε τώρα τι γράφει αυτό εδώ το βιβλίο.
-Ωραία, Τζακ, σε ακούμε.

-Μα, γιατί γράφει στο βιβλίο πως στην αρχή οι Μεγάλες Δυνάμεις κράτησαν αυτή τη στάση; Άλλαξαν μετά τα πράγματα;
Γιατί;
-Α! Αλεξάνδρα και εσύ ανυπόμονη είσαι! Να δούμε τι γράφει;

Ο Γεώργιος Κάνιγκ.

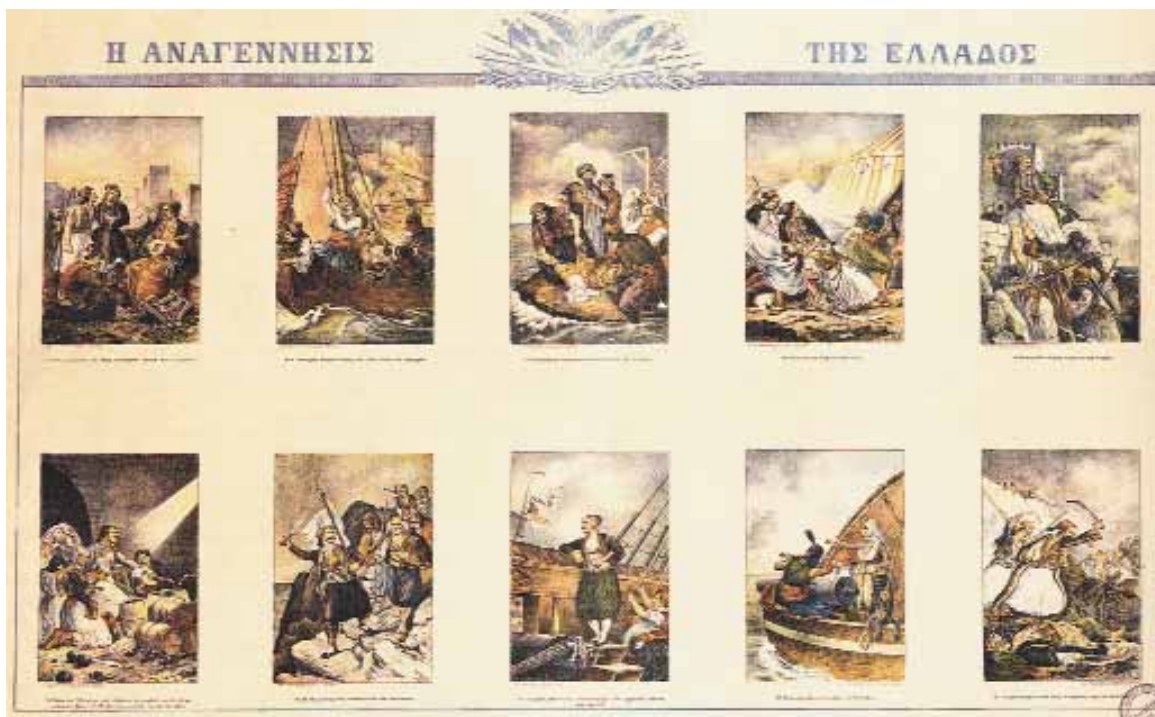
Οι ισχυρές χώρες ήθελαν να διατηρήσουν την πολιτική δύναμή τους στην Ευρώπη μετά τη νίκη κατά του Ναπολέοντα το 1814 και το συνέδριο της Βιέννης. Με άλλα λόγια προσπαθούσαν να ενισχύσουν τη μοναρχία. Γι' αυτό τον λόγο οι Μεγάλες Δυνάμεις, που ήταν η Ρωσία, η Αυστρία, η Πρωσία, η Αγγλία και η Γαλλία, συγκρότησαν τη γνωστή Ιερή Πενταπλή ή Ευρωπαϊκή Συμμαχία. Οργάνωναν, μάλιστα, συχνές συναντήσεις για να εμποδίζουν τις νέες επαναστάσεις.

Η Ελληνική Επανάσταση δεν μπορούσε να αφήσει αδιάφορες τις ισχυρές χώρες. Πρώτον, γιατί η γεωγραφική θέση της Ελλάδας ανάμεσα σε τρεις ηπείρους, στην Ευρώπη, την Ασία και την Αφρική, ήταν σημαντική για την οικονομία τους. Δεύτερον, η διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας θα δημιουργούσε αλλαγές στην περιοχή. Στην αρχή, λοιπόν, οι Μεγάλες Δυνάμεις άφησαν την Οθωμανική Αυτοκρατορία να αντιμετωπίσει μόνη της την Ελληνική Επανάσταση. Ακόμη και η Ρωσία, που είχε αναγνωρισθεί ως προστάτιδα των Ορθοδόξων, που ζούσαν στα εδάφη της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, καταδίκασε την Ελληνική Επανάσταση.

Η Οθωμανική Αυτοκρατορία δεν κατάφερε να σταματήσει την Ελληνική Επανάσταση. Πρώτη η Ρωσία άλλαξε στάση. Έτσι και οι υπόλοιπες Μεγάλες Δυνάμεις πήραν, σιγά-σιγά, το μέρος των επαναστατημένων Ελλήνων. Φοβόντουσαν μήπως το ελληνικό κράτος θα υποστήριζε τα ρωσικά συμφέροντα. Παράλληλα με αυτούς τους λόγους, κάποια γεγονότα βοήθησαν στο να αλλάξει πολιτική και η Ιερά Συμμαχία απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση. Πρώτα, ο απαγχονισμός του Πατριάρχη Γρηγορίου Ε' στην Κωνσταντινούπολη και οι διώξεις κατά των ορθοδόξων χριστιανών προκάλεσαν ένταση στις ρωσο-τουρκικές σχέσεις. Έπειτα, ο νέος υπουργός εξωτερικών της Αγγλίας Γεώργιος Κάνιγκ, που είχε φιλελληνικά αισθήματα, βοήθησε να αναγνωρίσουν τα ξένα κράτη τους επαναστατημένους Έλληνες, ως εμπόλεμο έθνος.

Πάνθειον Ηρώων της Ελληνικής Επανάστασης.

Γκραβούρα με σημαντικά γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης.

- Κοιτάξτε δυο εικόνες που βρήκαμε με τη Μαρία στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο. Κυκλοφόρησαν μετά την Επανάσταση. Η μια δείχνει σημαντικά γεγονότα της Επανάστασης και η άλλη ορισμένους από τους σημαντικότερους ήρωές της. Ποιος είναι ο Γρηγόριος ο Ε΄; Ποια εικόνα δείχνει τον απαχονισμό του; Ποια άλλα γεγονότα ξεχωρίζετε;

-Για δείτε, παιδιά! Υπάρχει και ένα κείμενο που αναφέρεται στο τι έτρωγαν οι Έλληνες στρατιώτες. Για να το διαβάσουμε. Ήταν εύκολο να βρουν τροφή;

-Πραγματικά, οι κακουχίες των επαναστατημένων Ελλήνων ήταν μεγάλες! Δείτε και την εικόνα με τον αποχαιρετισμό του καπετάνιου. Ποια να ήταν, άραγε, τα συναισθήματα των συγγενών του; Για να δούμε ορισμένα από τα όπλα των αγωνιστών της Επανάστασης. Ποια από αυτά φοράει στη μέση του ο καπετάνιος του πίνακα;

Περί αμέσου αποστολής άρτου εις τον υποφέροντα εκ πείνης στρατόν

Η ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ

Προς τον κύριον Βασίλειον Δημητρακόπουλον εις Αλωνίσταινα
Αδελφέ! Από τη φιλογενία* σου η πατρίς προσμένει* υποχρέωσης όλα τα πλησιόχωρα* χωρία, μεγάλα και μικρά, όσα κρίνεις εύλογον, να ζυμώσουν ψωμί όσο μπορούν περισσότερο, εις τρόπον ότι κάθε ημέραν να στέλλης κατ'ευθείαν εις το στρατόπεδον μας εκατόν ή και διακόσια ζώα φορτωμένα, δια να τρώγουν τα στρατεύματα, και τούτο δι' ολίγας ημέρας, ώστε να μπορέσωμεν να αφανίσωμεν τον εχθρόν όπου ευρίσκεται μέσα στην πατρίδα

*φιλογενία=αγάπη προς το γένος, το έθνος.

*προσμένει=περιμένει.

*Αμα δε λαβών=Μόλις πάρεις.

*πλησιόχωρα=κοντινά.

Αρχαία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας: τ. 9, Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, Αθήνα 1971-1973.

Ο αποχαιρετισμός του καπετάνιου.

Αρβανίτικο τουφέκι.

Πιστόλες.

-Έπαιρναν και τα παιδιά μέρος στον αγώνα; Τι λέτε, να βρούμε πληροφορίες για τη θέση των παιδιών στην κοινωνία της εποχής;

-Και δεν μου λες, Τζακ, γράφει στο βιβλίο τι ακριβώς έκαναν οι τρεις Μεγάλες Δυνάμεις για να βοηθήσουν τους Έλληνες;

-Γιατί ήρθε ο αιγυπτιακός στόλος στην Ελλάδα; Τι λέτε, να ψάξουμε στα βιβλία και στο διαδίκτυο να μάθουμε;
-Γιατί όχι. Να δούμε όμως πρώτα τι έκανε και η Γαλλία;

Ο όρκος του νεαρού πολεμιστή.

Η Γαλλία ήταν η τρίτη Μεγάλη Δύναμη που αναγνώρισε την Ελληνική Επανάσταση. Στις 6 Ιουλίου 1827 υπέγραψε μαζί με τη Ρωσία και την Αγγλία την Ιουλιανή Συνθήκη στο Λονδίνο. Σύμφωνα με αυτήν οι τρεις χώρες θα ανάγκαζαν Έλληνες και Τούρκους να κάνουν ανακωχή και να συζητήσουν. Οι τρεις Δυνάμεις πίεζαν την Οθωμανική Αυτοκρατορία να δεχθεί τη δημιουργία ενός αυτόνομου ελληνικού κράτους. Μια άλλη άποψη είναι ότι, απλά, αναζητούσαν μια αφορμή να αναμειχθούν νόμιμα στην Ελληνική Επανάσταση.

-Και τι έγινε τελικά από τα δύο; Περίεργος είμαι, παιδιά. Για να διαβάσουμε.

Οι Ναύαρχοι του στόλου των Μεγάλων Δυνάμεων: ο Ερρίκος Δεριγνύ, ο Λογγίνος Χέϊντεν και ο Εδουάρδος Κόδριγκτον.

-Για κοιτάξτε! Υπάρχει και η φωτογραφία ενός πίνακα της εποχής, που ζωγράφησε ο Γάλλος πυροβολητής Μαρτίν Βερντιότ, ο οποίος πήρε μέρος στον πόλεμο.

Όταν ο Ιμπραήμ παραβίασε αυτή την ανακωχή, οι στόλοι της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας συγκρούστηκαν με τον τουρκο-αιγυπτιακό στόλο, σε ναυμαχία στον κόλπο του Ναυαρίνου, στις 8 Οκτωβρίου 1827.

Οι τρεις Δυνάμεις νίκησαν. Οι Οθωμανοί θεώρησαν υπεύθυνους τους Ρώσους. Στον πόλεμο, ανάμεσα στις δύο χώρες κέρδισε η Ρωσία. Η Οθωμανική Αυτοκρατορία δέχθηκε, τελικά, τις αποφάσεις των τριών Δυνάμεων για το Ελληνικό Ζήτημα.

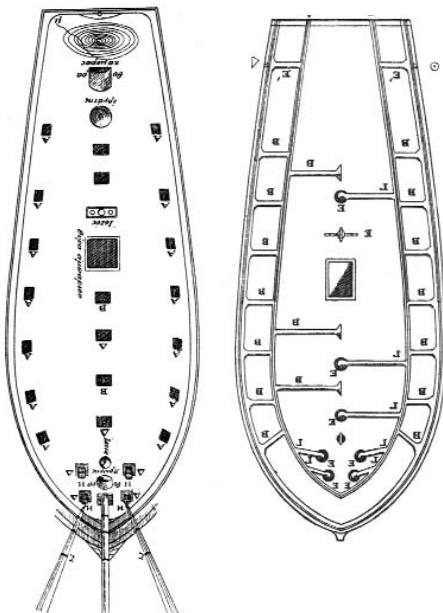
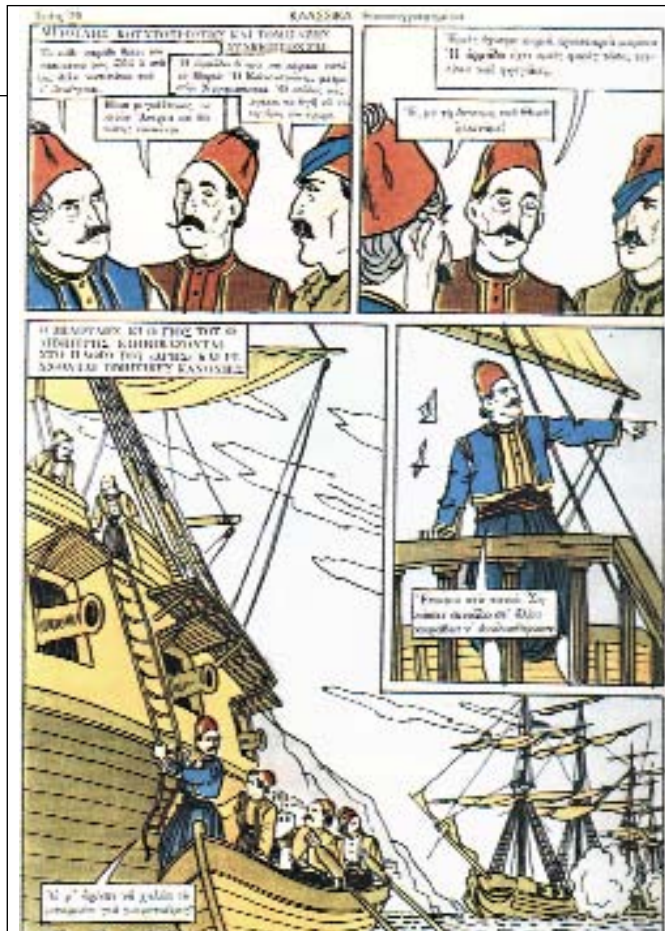
-Δείτε πώς ήταν τα πλοία τους τότε! Στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο είδαμε και το αντίγραφο της ναυαρχίδας του Μιαούλη. Πώς λεγόταν;

«Άρης», λεπτομέρειες από το αντίγραφο της ναυαρχίδας του Ανδρέα Μιαούλη [1769-1835].

-Ποιοι είναι οι καπετάνιοι; Τι να συζητούν άραγε;
 -Διαβάστε το εικονογραφημένο κλασικό και την πηγή που ακολουθεί. Τι περιγράφουν;

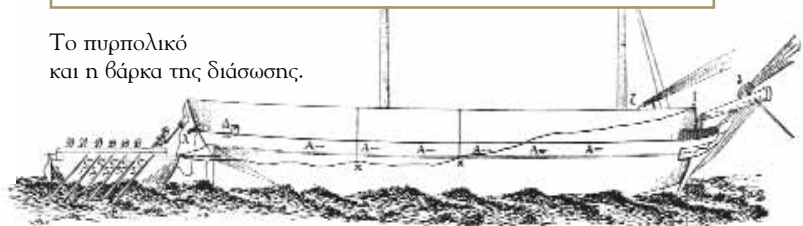
Το πυρπολικό. Πού ήταν το μπαρούτι;

Τα πυρπολικά ήταν επανδρωμένα* εμπρηστικά σκάφη... γεμάτα εύφλεκτα υλικά στο υπόστρωμά τους. Το πλήρωμά τους τα προσκολλούσε στα πλευρά του εχθρικού πλοίου... [Έβαζαν φωτιά στο πυρπολικό.] Αμέσως μετά το πλήρωμα έσπευδε να εγκαταλείψει το πυρπολικό με μία λέμβο και να απομακρυνθεί το γρηγορότερο...

*επανδρωμένα=με πλήρωμα.

Κωνσ. Αδαμοπούλου - Παύλου, Αννίτα Πράσσα, Ανδρέας Μιαούλης (1769-1835). Από την υπόδουλη ως την ελεύθερη Ελλάδα, σ. 238, Βιβλιοπωλείον Εστίας, Αθήνα 2003.

Το πυρπολικό και η βάρκα της διάσωσης.

-Βρήκα την άποψη ενός τούρκου ιστορικού για τη ναυμαχία του Ναυαρίνου. Για ποιον λόγο πιστεύει πως έχασαν οι Τούρκοι στη ναυμαχία του Ναυαρίνου;

Αιτία της τρομερής αυτής καταστροφής υπήρξε η διαφωνία ανάμεσα στον Ιμπραχίμ Πασά και τον οθωμανό ναύαρχο Τσεγκέλογλου Ταχίρ Πασά, πεπειραμένο* θαλασόλυκο. Αν ο Ιμπραχίμ Πασάς δεν επενέβαινε και άφηνε τη διοίκηση του αιγυπτιακού στόλου στον Ταχίρ Πασά, ίσως ο κοινός στόλος δεν πάθαινε τέτοια καταστροφή. Ο μοναδικός λόγος επιτυχίας του άγγλου ναυάρχου Κόδριγκτων, που διοικούσε τον κοινό αγγλο-γαλλο-ρωσικό στόλο, υπήρξε η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ του οθωμανικού και αιγυπτιακού στόλου...

*πεπειραμένο=έμπειρο.

Και εγώ σας διαβάζω την άποψη ενός αγωνιστή του 1821. Πού αποδίδει εκείνος τη νίκη;

Hilmi Daregenli, «Yunanistandevletin Kurulusu (=Η ίδρυση του Ελληνικού Κράτους)» *Tarihmecliasi*, τευχ. 108 Δεκέμβριος 1973, σ. 68-73. Ελληνική μετάφραση στη Δημάδη Κ., *Βαλκανική βιβλιογραφία*, τομ. Β', τευχ.2, Παράρτημα, σ. 218, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου του Αίμου, Θεσσαλονίκη 1975.

-Μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου, τι έγινε;

Είναι αδύνατον να περιγράψω κανένας την χαράν εκείνης της ημέρας...
Είδομεν πράγματα πλέον της θελήσεως των Βασιλέων των μεγάλων Εθνών,
Και λογαριάζοντες στρατιωτικώς την πράξιν, ευρίσκαμεν αυτήν πρώτην της αποκαταστάσεώς μας. Διότι πού ηξεύραμεν οι δυστυχείς ημείς τι έκαμνον αι Αυλαί, και έως πού εκατεγίνοντο να φθάσουν αφού είχαμεν βαρεθή ακούγοντες την υπεράσπισίν μας, χωρίς να βλέπωμεν πράξιν...

Νικολάου Κασομούλη, *Ενθυμήματα στρατιωτικά της Επανάστασεως των Ελλήνων*, τ. Β', σ. 670, Δημιουργία, Αθήνα 1997-98.

Η νίκη στο Ναυαρίνο οδήγησε τελικά στην αρχή του τέλους για την Ελληνική Επανάσταση. Βρήκαν, όμως, και οι Μεγάλες Δυνάμεις την ευκαιρία να ανακατεθούν στις πολιτικές υποθέσεις του νέου κράτους.

Για να παρατηρήσουμε αυτόν τον χάρτη. Ποια ήταν τα πρώτα σύνορα της χώρας; Ακολούθησαν πολλά χρόνια και πολλές συμφωνίες για να αποκτήσει η Ελλάδα τα σημερινά της σύνορα. Να βρούμε έναν χάρτη της σύγχρονης Ελλάδας και να σημειώσουμε τις πόλεις που αποτελούσαν σύνορα κάθε φορά για το ελληνικό κράτος.

Οι πρεσβευτές των τριών χωρών συναντήθηκαν πολλές φορές. Υπέγραψαν διάφορα σημαντικά Πρωτόκολλα. Το πιο γνωστό είναι το Πρωτόκολλο της Ανεξαρτησίας. Το υπέγραψαν στο Λονδίνο, στις αρχές του 1830. Ήταν η πρώτη επίσημη διεθνής πράξη, που αναγνώριζε την Ελλάδα, ως κράτος κυρίαρχο και ανεξάρτητο. Τα σύνορα του κράτους και ο ηγεμόνας ήταν δύο ζητήματα που έμεναν ακόμη να λυθούν. Η Επανάσταση όμως είχε φέρει καρπούς!

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Κοιτάξτε πάλι, αν θέλετε, το «Πάνθεον» των ηρώων της Ελληνικής Επανάστασης. Φτιάξτε και εσείς τη δική σας πινακοθήκη με τους ήρωες και τις ηρωίδες του 1821. Αναζητήστε βιογραφικά στοιχεία για τον καθένα και την καθεμία από αυτούς.

Δείτε τον χάρτη με τις θέσεις όπου έγιναν κάποιες μάχες της Επανάστασης κατά το διάστημα 1821-1824. Φτιάξτε, αν θέλετε, τον δικό σας κατάλογο με τα γεγονότα που θεωρείτε σημαντικά.

Διαβάστε το βιβλίο της Γ. Γρηγοριάδου-Σουρέλη, *Ο μικρός μπουρλοτιέρης*, Πατάκης, Αθήνα 1990, Γ. Πατεράκη, *Το Ψαριανό Καράβι*, Ευρωεκδοτική, 1979 και συζητήστε το στην τάξη.

Επισκεφθείτε, αν μπορείτε, τον ιστοχώρο της Ελληνικής Βουλής και περιηγηθείτε εικονικά την Έκθεση *180 χρόνια Ελληνικής Παλιγγενεσίας*. Ψάξτε τις σημαίες της Ελληνικής Επανάστασης. Πώς θα φτιάχνατε εσείς τη σημαία, αν παίρνατε μέρος στην Επανάσταση;

Βρείτε στοιχεία για την «Ιερή Συμμαχία».

Τι ρούχα φορούσαν οι Έλληνες και τι ρούχα οι κάτοικοι των χωρών των Μεγάλων Δυνάμεων την εποχή της Επανάστασης; Φτιάξτε τον δικό σας κατάλογο με ενδυμασίες της εποχής.

Β

Από τη δημιουργία του ελληνικού κράτους έως την Ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα

Πρώτος Κυβερνήτης της Ελλάδας ήταν ο Ιωάννης Καποδίστριας. Μετά τη δολοφονία του, οι Μεγάλες Δυνάμεις έκαναν βασιλιά της Ελλάδας τον Όθωνα το 1832. Η περίοδος της βασιλείας του ονομάστηκε Βαυαροκρατία. Μετά από τριάντα χρόνια όμως, ο Όθωνας διώχθηκε. Νέος μονάρχης ορίστηκε ο Γεώργιος Α΄. Παράλληλα, έγιναν εξεγέρσεις και πόλεμοι, που είχαν ως αποτέλεσμα να μεγαλώσει η χώρα. Τα Επτάνησα, η Θεσσαλία, η Άρτα, η Ήπειρος και η Κρήτη ενώθηκαν με την Ελλάδα. Αγώνες έκανε για τον ίδιο σκοπό και η Μακεδονία.

